Opgesteld door: Sjerp van der Ploeg (kennismakelaar)
Vraagsteller: beleidsadviseur po-instelling
Referentie: Kennisrotonde. (2020). *Welke (combinatie van) informatie uit het leerlingvolgsysteem Cito-LOVS in het basisonderwijs voorspelt het beste de onderwijspositie van een leerling (niveau en leerjaar) in het voortgezet onderwijs?* (KR. 805). Den Haag: Kennisrotonde.

31 januari 2020

Vraag

Welke (combinatie van) informatie uit het leerlingvolgsysteem Cito-LOVS in het basisonderwijs voorspelt het beste de onderwijspositie van een leerling (niveau en leerjaar) in het voortgezet onderwijs?

Kort antwoord

De toetsscores op begrijpend lezen en op rekenen-wiskunde uit het leerlingvolgsysteem in het basisonderwijs zijn de belangrijkste voorspellers voor de onderwijspositie in het voortgezet onderwijs. Scores op spelling zijn daarvoor duidelijk minder relevant, afgaand op het beperkt beschikbare onderzoek over dit thema.

Toelichting antwoord

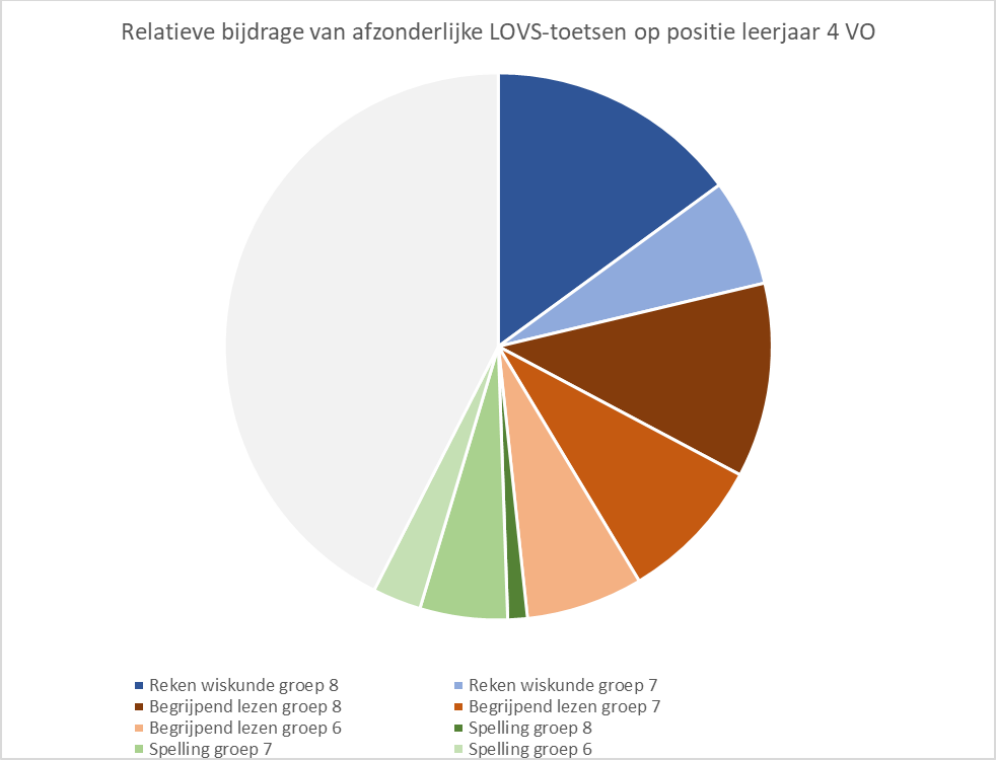
Leerkrachten in groep 8 stellen jaarlijks vóór 1 maart voor iedere leerling het advies op voor het vervolg van de schoolloopbaan in het voortgezet onderwijs. Dat doen ze voorafgaand aan het afnemen van één van de eindtoetsen, die sinds het schooljaar 2014-2015 in april-mei wordt afgenomen. Op het moment van het afgeven van het advies zijn de eindtoetsscores dus nog niet bekend.

Scholen voor primair onderwijs zijn sinds schooljaar 2014-2015 wettelijk verplicht gebruik te maken van een leerlingvolgsysteem. Veelal zijn daarin ook de toetsscores van tussentijdse toetsen opgenomen die de leervorderingen van leerlingen in kaart brengen en die laten zien welke domeinen mogelijk nog extra aandacht behoeven. Veel leerkrachten maken voor het opstellen van het advies gebruik van de informatie uit het leerlingvolgsysteem. De vraag die voorligt, is hoe de beschikbare informatie uit het leerlingvolgsysteem het beste gebruikt kan worden bij het opstellen van het schooladvies. Hoe zwaar moeten leerkrachten de verschillende scores uit het leerlingvolgsysteem daarin wegen? Voor het antwoord daarop is het van belang te weten welke (combinaties van) onderdelen, bijvoorbeeld gegevens over de ontwikkeling begrijpend lezen, woordenschat, rekenen, het beste de onderwijspositie in het voortgezet

onderwijs voorspellen. Het beperkt beschikbare onderzoek hierover geeft aan dat met name toetsscores op begrijpend lezen en rekenen-wiskunde belangrijke voorspellers zijn.

Een eerste onderzoek is dat van Aarsen e.a. (2013). Zij hebben een onderzoek uitgevoerd naar de relatie tussen LOVS-scores (leerling- en onderwijsvolgsysteem) en het schooladvies en de voorspellende waarde van beide op het latere schoolsucces in het voortgezet onderwijs. Voor hun analyses maakten de onderzoekers gebruik van cohortgegevens: de toetsgegevens van leerlingen uit de groepen 6, 7 en 8 van het basisonderwijs en de doorstroom van deze leerlingen tot en met hun vierde jaar in het voortgezet onderwijs. Het gaat om een groep van ruim 2400 leerlingen (verspreid over 19 vestigingen voor voortgezet onderwijs) waarvan deze informatie beschikbaar is. Op basis van de toetsscores voor rekenen-wiskunde, begrijpend lezen en spelling in de groepen 6, 7, en 8 konden de onderzoekers 58% van de verschillen in onderwijspositie in vierde leerjaar van het voortgezet onderwijs verklaren. Het schooladvies van de leerkracht voorspelde die positie nog iets beter, maar alleen de eindtoetsscores voorspelde die positie slechter. Met andere woorden, de gegevens uit het leerlingvolgsysteem zijn behulpzaam bij het voorspellen van de onderwijspositie in het voortgezet onderwijs.

Ook keken de onderzoekers naar de bijdrage van de verschillende soorten toetsen aan de voorspelling. In onderstaande figuur hebben we die uitkomsten samengevat.

Bron: Aarsen e.a., 2013; bewerking Kennisrotonde 2020.

De figuur laat zien dat de toetsscores uit het LOVS op begrijpend lezen (bruine vlakken) en rekenen-wiskunde (blauwe vlakken) relatief zwaar meewegen in de verklaring van verschillen in onderwijspositie in het voortgezet onderwijs. Spelling (groene vlakken) legt

daarbij duidelijk veel minder gewicht in de schaal. Ten opzichte van rekenen-wiskunde lijkt begrijpend lezen in de figuur zwaarder te tellen maar aangezien er geen reken-wiskunde-toetsscores voor groep 6 beschikbaar waren, liggen beide waarschijnlijk redelijk dicht bij elkaar in de buurt.[1]

Een tweede onderzoek is dat van Van Rooijen e.a. (2017). Zij hebben eveneens cohortgegevens gebruikt om de overgang van basis- naar voortgezet onderwijs in kaart te brengen. In dat onderzoek hebben ze specifiek gekeken naar wat de factoren zijn die bijdragen aan een ongunstige schoolloopbaan. Dat laatste wordt gedefinieerd als leerlingen die in vierde leerjaar van het voortgezet onderwijs onder hun schooladvies zijn uitgekomen (afgestroomd). Hun analyse laat zien dat de scores voor begrijpend lezen in groep 8 daarvoor de belangrijkste voorspeller is, meer dan bijvoorbeeld wel/geen migratieachtergrond of scores op rekenen.

Geraadpleegde bronnen

Van Aarsen, E., Roeleveld, J. & Luyten, J. (2013). *Voorspellende waarde van LOVS toetsen voor schoolsucces*. Utrecht/Amsterdam/Enschede: Oberon/Kohnstamm Instituut/Universiteit Twente.

Van Rooijen, M., Korpershoek, H., Vugteveen, J. & Opdenakker, C. (2017). De overgang van het basis- naar het voortgezet onderwijs en de verdere schoolloopbaan, *Pedagogische Studiën, 94*(2), 110-134.

Onderwijssector

PO, VO

Trefwoorden

Begrijpend lezen, rekenen, schoolloopbaan, onderwijspositie

[1] Voor groep 6 waren geen scores op reken-wiskundetoetsen beschikbaar. Deze zijn dus niet in het model meegenomen. Het ligt voor de hand dat wanneer dat wel het geval was geweest de totale bijdrage van de toetsscores rekenen-wiskunde (in groep 6, 7 en 8) nog wat hoger was geweest.

LAAN VAN NIEUW OOST INDIË 300 2593 CE DEN HAAG
POSTADRES POSTBUS 93461 2509 AL DEN HAAG
T 070 349 44 58 W WWW.KENNISROTONDE.NL